

tanquam simplex affectus justitiæ erga Deum ab omni injuria in Deum commissa abhorret.

5º. Cum habitus quilibet potentiæ appetitivæ primo ac proxime tendat in bonitatem finis, et propter hanc in objecta cætera; virtus quoque poenitentia per suos actus fertur prius in bonum cui, videlicet in jus divinum salvum servandum, tanquam in objectum suum proprium et immediatum, ac postea peccatum bono illi contrarium præcise ac generatim odit. Quod si peccatum præsens fuerit, excitatur maculæ hujus eruendæ desiderium. Porro suboritur dolor ex malo præsentem, et detestatio seu voluntas efficax peccatum destruendi. Sequitur deinde consultatio de mediis, et commodiorum mediiorum electio. Hæc excipit voluntas satisfaciendi læso Deo, et semetipsum puniendi, qua voluntate malum poenæ amatur. Denique propositum peccata quovis modo deinceps vitandi, totam actuum istorum seriem claudit. Ad quam quidem actuum plurium consecutionem poenitentia habitus absolute et in tota sua latitudine spectatus sese extendit.

Si autem pressius, ut in præsens consideratur poenitentia, prout in peccatum fertur per modum resipiscentiæ, tristitiæ, atque detestationis laboriosæ, quæ respiciat malum quodammodo præsens; actus ejus tendunt in peccatum tantum a nobis aliquando admissum, et quodammodo adhuc perseverans vel ratione maculæ habitualis, vel ratione reatus, pro quo nondum satisfactum sit, vel denique ratione denominationis extrinsecæ, qua vere dicitur olim fuisse a nobis perpetratum, licet quoad maculam et reatum sit jam expunctum.

13. *Obj. I.* Poenitentia proxime versatur circa destructionem peccati, quam potissimum intendit; ergo objectum poenitentia proximum et immediatum non est peccatum.

R. N. *Cons.* Ut objectum aliquod materia proxima virtutis esse dicatur, sufficit, hanc per actum aliquem circa illud immediate versari: at poenitentia per actus suos elicitos displicentiæ ac tristitiæ proxime aversatur peccata. Deinde si bonum ut obtinendum dicitur esse proximum objectum intentionis, seu spei, aut desiderii, cur non etiam respectu intentionis poenitentia peccatum, ut destruendum, sit objectum actus illius? Neque enim ibi sunt proprie duo objecta, sed unum cum respectu ad subjectum, cui obtinendum est, vel a quo est expellendum. De formali autem intentione vel expulsionem loquor, de qua procedit objectio: nam respectu subjecti vel mediiorum alia ratio esse potest.

Inst. Quando detestor peccatum, quia jus Dei violat, simul amo æqualitatem cum jure divino, quod peccato tollitur: atqui idem actus nequit esse amor et odium; ergo per actum poenitentia mediate tantum detestor peccatum.

R. D. M. Exæquationem juris divini simul amo formaliter N. virtualiter C.

D. etiam assumpti. Idem actus nequit esse amor et odium formaliter et respectu eodem C. virtualiter ac diverso respectu N. Potest etiam duplex actus esse, quorum prior sit voluntas satisfaciendi et compensandi illatam Deo injuriam, unde actus subsequens, aversio a peccato, imperetur: ubi nihilominus uterque actus ferretur in idem motivum formale, nempe in æqualitatem cum divino jure.

14. *Obj. II.* Peccatum actuale præteritum non amplius est: quod autem non est, non possum retractare; ergo poenitentia non retractat peccatum præteritum.

R. D. M. Peccatum præteritum amplius non est actu et physice C. non est habitu ac moraliter N. In peccato sunt actus et malitia. Actus gignit habitum vitiosum inclinantem ad actus similes. Malitia post se relinquit culpam habitualement, et reatum poenæ. Culpa habitualis complectitur maculam, offensam, et injuriam. Et macula quidem est duplex animæ peccatricis deformitas: altera, quæ consistit in respectu ad actum peccati præteritum moraliter permanentem; altera est privatio gratiæ, ut habet S. Thomas 1. 2. q. 86. a. 1. Offensa vero in eo sita est, quod homo per voluntariam defectionem a Deo, ipsi displiceat, et amicitia ipsius indignum se reddat. Injuria autem, quod violetur jus divinum, quo tenetur homo Deo fini ultimo plus adhærere, quam creaturis. Denique reatus est ortum ex peccato actuali morale debitum subeundi poenam. Ex hisce habitus vitiosus physice hæret in peccatore, cætera moraliter, vere tamen, et sunt omnia cum actu ipso præterito adhuc objective menti obversante objectum materiale proximum poenitentia, quæ illa aversatur, et quibus potest modis conatur abolere. Ac licet habitus peccati, ac reatus etiam omnis essent sublatis, justus tamen poenitens odit adhuc peccatum aliquando a se admissum, de actu hoc tristatur, optatque, nunquam illud a se admissum fuisse, quo modo illud detestatur et retractat.

Inst. 1. Peccatum habituale non est liberum, cum necessario sequatur ex actuali; ergo non est objectum poenitentia.

R. D. *Ant.* Peccatum habituale non est liberum antecedenter N. consequenter C. Qui deliberate eligit transgressionem legis, etiam culpam habitualement et reatum censetur velle. Quanquam et ista ambo liberum sit peccatori tollere; cum Deus poenitenti veniam sponderit.

Inst. 2. Si peccatum habituale est objectum proximum et immediatum poenitentia; ergo etiam peccatum originale erit tale objectum, cum et ipsum sit peccatum habituale.

R. N. *Illat.* Peccatum habituale est homini voluntarium per proprium actum: et ideo vere pertinet ad poenitentiam præcise consideratam, ut exercet actum contritionis et retractationis facti prioris. Peccatum autem originale non respicit actum proprium, per quem sit voluntarium. Igitur pertinet tantum ad poenitentiam largius sumptam, quæ est simplex affectus justitiæ ad Deum, et odit omnem statum injustitiæ, quacumque ratione contractum.

ARTICULUS IV.

UTRUM OMNE PECCATUM SIT OBJECTUM VIRTUTIS POENITENTIAE?

15. *Nota.* Dubitationem istam S. Thomas q. 96. a. 1. ita proponit: *Utrum per poenitentiam omnia peccata removeantur?* ac duobus modis, ait, intelligendum hoc esse, uno, an omnis peccator possit agere veram poenitentiam; an vero ob multitudinem et gravitatem peccatorum quidam ita a Deo deserantur, ut nunquam sint auxilium gratiæ ad recte poenitendum habituri?

Altero, an tanta detur peccatorum multitudo aut enormitas, ut, licet quis veram agat pœnitentiam, hæc tamen non sufficiat ad peccata illa tollenda? Prior quidem quæstio decisa jam fuit in 1. 2. et in 3. partem, cum tractaretur de gratia et meritis Christi: nam si ex Christi meritis omnibus adultis detur gratia ad salutem assequendam sufficiens, etiam peccatoribus ea dabitur ad pœnitendum de peccatis utcumque ob copiam vel atrocitatem enormibus; cum sine pœnitentia salutem obtinere non possint.

Restat ergo hic solum decidenda quæstio posterior, ubi passim reprehenduntur Novatianus et ejus sequaces Cathari aliique hæretici, quod docuerint, aliqua Christianorum peccata post baptismum commissa deleri per pœnitentiam non posse: et hujus erroris testes citantur Epiphanius hæresi 59., Theodoretus in epitome divinorum decretorum cap. penultimo, Cyprianus epist. 52. In eodem errore dicuntur fuisse Montanistæ et cum ipsis Tertullianus.

Verum, ut recte advertit Suaresius disp. 8. sect. 1. n. 3. hæretici isti, quando graviora peccata idololatriæ, homicidii et adulterii per pœnitentiam non remitti posse dicebant, sacramentum absolutionis putaverunt, non vero pœnitentiæ veræ virtutem. Quod pluribus ex locis demonstrari potest, aliqua hic produciam. Tertullianus jam Montanista libro de pudicitia, quem contra Catholicorum disciplinam scripsit, cap. 2. (opp. p. 556. C.) Delicta, inquit, *dividimus in duos exitus. Alia erunt remissibilia, alia irremissibilia.* Et c. 18. (p. 571. A.) *Quod si clementia Dei ignorantibus adhuc et infidelibus competit, utique et pœnitentia ad se clementiam invitat, salva illa pœnitentiæ specie post fidem, quæ aut levioribus delictis veniam ab Episcopo consequi poterit, aut majoribus et irremissibilibus a Deo solo.*

De Novatianis autem scribit Socrates, et ipse Novatianus L. 4. Hist. Eccles. c. 13. (al. 28.). Novatianus ad omnes Ecclesias scripsit, *ut lapsos minime ad mysteria admitterent, sed hortarentur ad pœnitentiam, remissionemque permitterent Deo, qui potest et habet auctoritatem peccata remittendi.* Et B. Ambrosius L. 1. de pœnitentia, c. 2. n. 6. (opp. t. 2. p. 391. B.) de eisdem Novatianis non absolventibus a peccatis illis gravibus, *aiunt*, inquit, *se Domino deferre reverentiam, cui soli remittendorum criminum potestatem reservent.*

Post hosce, seculo XIV. mediante, Richardus archiepiscopus Armachanus L. 9. quæstionum Armenorum cap. 27. tradidit, probabile esse, ob quædam ingentia crimina non posse veniam impetrari, etiamsi peccatorem vere pœnituerit.

16. *Dico.* Certum est, omnia peccata, etiam post baptismum commissa, utut multa sint aut atrocia, per veram pœnitentiam expiari. Hæc thesis certa est omnibus Theologis Catholicis, ejusque oppositum S. Thomas dicit esse erroneum, Suaresius hæreticum, eo quod Conciliorum definitioni repugnet, et sensui communi Patrum.

Prob. 1^a pars ex Lege vetere et nova. Sapientia Adamum *custodivit*, ne mox in peccato suo moreretur et interfireret, Sap. 1. v. 2. *et eduxit illum a delicto suo*, inspirando illi pœnitentiam, qua veniam peccati obtinuit, ut Patres omnes unanimiter docent contra Tatianum, cui hæretico solus Ruper-

tus L. 3. in Gen. c. 31. (opp. t. 1. p. 24. Edit. Venet. 1748.) adhæret. Quare etiam cap. 11. v. 24. mox additur: *Misereris omnium... et dissimulas peccata hominum propter pœnitentiam*: patienter expectas, donec pœnitentiam agant, et veniam consequantur. Ac propterea Cain tam graviter reprehenditur, quod veniam desperaverit, Gen. c. 4. v. 13.

Postea Jerem. 18. v. 8. Deus ait: *Si pœnitentiam egerit gens illa a malo suo: agam et ego pœnitentiam super malo quod cogitavi, ut facerem ei.* Isaïæ 55. v. 7. *Derelinquat impius viam suam... et revertatur ad Dominum, et miserebitur ejus*, etc.

In Lege nova prædicatur pœnitentia tanquam fructuosa et necessaria ad remissionem peccatorum, Matth. 3. v. 2. et 4. v. 17. *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cœlorum.* Luc. 13. v. 3. *Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.*

Petrus peccati post baptismum acceptum commisi veniam pœnitendo consecutus est, Luc. 22. v. 32. Et Act. 8. v. 22. Simonem magum jam baptizatum, ad pœnitentiam agendam hortatur, spem veniæ ipsi exhibens. Sed et Apostolus Galatas post baptismum lapsos, et Corinthios itidem baptizatos, ac præsertim illum incestu contaminatum ad pœnitentiam provocat epistola priore, et veniam peccatorum ob pœnitentiam datam scribit epistola 2. c. 2.

Testimonia Scripturæ alia, uti et Patrum supra non pauca jam sunt allata.

Prob. 2^a pars ex verbis Christi Joan. 20. v. 23. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*: ubi Christus potestatem indefinitam remittendi peccata Apostolis impertit; ergo nec nos oportet illam arctare ad unicum tantum lapsum, aut unam et alteram duntaxat remissionem.

Idem clarius exprimitur apud Matthæum. Nam cum Christus conditionem posuisset c. 6. v. 14. *Si dimiseritis hominibus peccata eorum: dimittet et vobis Pater vester cœlestis delicta vestra*: et Petrus c. 18. v. 21. rogaret: *Domine, quoties peccabit in me frater meus, et dimittam ei? usque septies? Dicit illi Jesus: Non dico tibi, usque septies; sed usque septuagies septies.* Ubi numerus ille pro indefinito ponitur, indicaturque infinita Dei misericordia, quæ hominem pœnitentem semper in gratiam recipit, ut in illum locum adnotarunt SS. HIERONYMUS, HILARIUS cap. 18. n. 10. (opp. t. 1. p. 760.) et CHRYSOSTOMUS hom. 62. (opp. t. 7. p. 614. A.) Et homil. 2. in Ps. 50. circa principium (opp. t. 5. p. 586. A.): *Peccasti? inquit, pœnitere; millies peccasti? millies pœnitere.* Ac deinceps late confirmat, neminem dum vivit, ab hoc remedio exclusum esse. Eadem repetit hom. 24. et 40. ad populum. Et apud Nicephorum L. 12. hist. c. 36. idem CHRYSOSTOMUS. *Vel decies millies per pœnitentiam resipiscens*, inquit, *Ecclesiam ingredi, ego paratus sum pœnitentes admittere.* TERTULLIANUS de Pœnitentia c. 7. (opp. p. 125. D.) *Nemo*, inquit, *deterior sit, quia Deus melior est, totiens delinquendo quotiens ignoscitur.* Et paulo ante c. 4. *omnibus delictis... qui pœnam per judicium destinavit Deus, idem et veniam per pœnitentiam spondit.*

Consentiant his S. Dionysius Corinthius apud Nicephorum L. 4. hist. c. 22. Damascenus L. 2. Parallelorum c. 83. et Hieronymus epist. 46. et 48.

Prob. 3^a pars. Ezechielis 18. v. 22. Deus peccatori ad pœnitentiam et ad mandatorum observationem converso ait: *Omnium iniquitatum ejus, quas operatus est, non recordaber: in justitia sua, quam operatus est, vivet.* Et

c. 33. v. 12. *Impietas impii non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua.* Atqui ibi recensentur peccata gravissima idololatriæ, homicidii, adulterii. Ps. 50. v. 19. *Cor contritum et humiliatum Deus non despicias.* Zach. 4. v. 3. *Convertimini ad me: et convertar ad vos.* Deut. 4. v. 29. *Cum quaesieris Dominum Deum tuum, invenies eum: si tamen toto corde quaesieris et tota tribulatione animæ tuæ.* Et c. 30. v. 4. *Si ad cardines cæli fueris dissipatus, inde te retrahet Dominus Deus.* Testimoniorum talium plenæ sunt sacræ paginæ, quibus Deus poenitentibus veniam peccatorum citra restrictionem promittit. Atqui indignum foret, pollicitationes amplissimas dandæ veniæ a Deo factas restringi ab hominibus sine sufficiente ratione; cum ad gratiam pertineant, quæ extendenda magis, quam coarctanda omnibus videtur, præsertim in lege gratiæ, ubi *miseriordia superexaltat iudicium*, Jac. 2. 13. hoc est, jactat se, effert se, gloriatur et cervicem extollit adversus iudicium, prout secundum phrasin græcam, *κατακαυχῆται ἔλεος χριστιανῶν*, legitur Augustinus epist. 29. *superexultat iudicium*, et epist. 89. *superexultat iudicio*: cum Beda, Erasmo, Gagneio, qui ita legendum esse suspicantur.

Hanc divinæ pietatis abundantiam Christianis commendat B. Joannes epistola priore c. 2. *Si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum: et ipse est propitiatio pro peccatis nostris; non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* Ubi peccatores in spem veniæ erigens, nullum genus peccatorum, quantumvis enormium, nullam eorum copiam excipit, ut SS. Hieronymus L. 2. contra Jovin., Basilius L. 2. de Poenit. c. 4. monent.

Sed et exempla in novo Testamento id evidenter evincunt. Nam eadem peccata, quæ hæreticis irremissibilia videbantur, remissa fuisse legimus, ut in Evangeliiis negatio Petri: incestus ille turpissimus 2. Cor. c. 2. et 7. Et posteriore ad Timotheum c. 2. v. 25. jubet Paulus monendos esse hæreticos, si forte *Deus det illis poenitentiam ad cognoscendam veritatem, et resipiscant a diaboli laqueis.*

Confirmantur dicta hactenus ex usu perpetuo Ecclesiæ, quæ peccatores quoslibet ad poenitentiam admisit. Tertullianus Montanista L. de pudicitia, c. 9. in Zephyrinum Papam et Catholicos invehitur, quod *mæchiam et fornicationem poenitentia donent.* Ex can. 8. Conc. Nicæni I. novimus lapsos in idololatriam, post exactam poenitentiam præscriptam, venia donatos, et in Ecclesiæ communionem fuisse receptos. Hosce, uti et alios gravissimos peccatores in Ecclesia primitiva post præscriptam poenitentiam, veniam consecutos fuisse testatur Eusebius L. 5. Histor. c. 2. et L. 6. c. 34. Accedunt Concilia MILEVITANUM, ARAUSICANUM, et LATERANENSE sub Innocentio III. cap. 1. (Lab. t. 11. p. 144. A.) *si post susceptionem baptismi quisquam prolapsus fuerit in peccatum, per veram poenitentiam semper potest reparari.* Et TRIDENTINUM Sess. 6. cap. 14. et can. 29. et Sessione 14. tota: ut et ea, quæ Gratianus in decretis de Poenitentia, et distinctione 50. in hanc rem profert testimonia Patrum. Inter quos S. HILARIUS cap. 18. in Matth. n. 10. (opp. t. 1. p. 760. D.) *Neque fas est, inquit, nos et præscripto legis, dandæ veniæ numero concludi, cum per Evangelii gratiam sine modo nobis a Deo fuerit indulta.* S. AMBROSIIUS L. 2. de poenit. c. 4. n. 26. (opp. t. 2. p. 422. B.) *Omnibus conversis (Ecclesia) pollicetur veniam, quia scriptum est: Omnis, qui-*

cumque invocaverit nomen Domini, salvus erit. S. HIERONYMUS in epist. ad Oceanum, de digamia (epist. 69. al. 83. n. 1.) *Frustra, inquit, mortuus est Christus, si aliquos vivificare non potest, etc.* Et S. AUGUSTINUS id, quod L. 1. de sermone Domini dixerat, esse peccatum, quod remitti non possit, L. 1. Retractat. c. 19. n. 7. ita corrigit: *Addendum fuit si in hac tam scelerata mentis perversitate finierit hæc vitam: quoniam de quocumque pessimo in hac vita constituto non est utique desperandum, nec pro illo imprudenter oratur, de quo non desperatur.*

17. *Obj. I.* Matth. 12. v. 31. ait Christus: *Omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus, spiritus autem blasphemiae non remittetur. Et quicumque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum sanctum (qui autem blasphemaverit in Spiritum sanctum Marc. 3. v. 28.), non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futuro; ergo peccatum aliquod poenitentia expiari non potest.*

R. D. A. Blasphemia in Spiritum sanctum non remittetur, quia absolute per poenitentiam expiari nequit N. quia difficilior est poenitudo de hoc peccato, quam de cæteris C. Hic duplex quæstio movetur.

I. Quodnam sit hoc peccatum blasphemiae in Spiritum sanctum? Præteritis autem Patrum quorundam et Scholasticorum expositionibus, probabilius cum S. Athanasio in libello de hac re scripto (al. epist. 4. ad Serapionem, opp. t. 1. parte 2. p. 536. et seqq.) et orat. 2. in Arianos: cum Chrysostomo homil. 42. in Matth., Hilario, Hieronymo, Anselmo, Theophylacto, Beda in c. 12. Matth., aliisque Patribus dicendum, probabilius illos in Spiritum sanctum blasphemare, qui Spiritu sancto illustrante cognitam veritatem manifestam improbant ex malitia, et signa ac prodigia virtute Spiritus sancti facta malo dæmoni tribuunt. Hunc loci illius sensum esse constat ex occasione qua Christus id dixit, et ex causali, quam Marcus adjungit: *Quoniam dicebant: Spiritum immundum habet.* Id nimirum est Spiritui sancto resistere, ut aliis in locis Scriptura loquitur: nam Spiritui sancto tribuuntur operatio miraculorum, 1. Cor. 12. v. 9. et seqq., et illustratio animorum ad cognoscendam veritatem, Joan. 16. v. 13. At vero blasphemia in Filium hominis erat eorum, qui opera Christi, quem merum hominem esse putabant, calumniabantur, dicentes: *Ecce homo vorax, et potator vini,* Matth. 11. v. 19. De horum numero se fuisse scribit Paulus 1. Timoth. 1. v. 13. *Prius blasphemus fui, et persecutor, et contumeliosus: sed misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci.*

II. Quæstio altera est, cur peccatum in Spiritum sanctum irremissibile dicatur? Ad quam optime omnium respondent SS. Athanasius, Hilarius, Hieronymus, Anselmus in dictum locum Matthæi, peccatum quidem istud vere poenitentibus remissum iri, tamen peccatores tales ad poenitentiam nunquam perventuros, quod justo Dei iudicio deserti, et in sensum reprobum dati sint. Quam sententiam nonnihil attemperant SS. CHRYSOSTOMUS in eundem locum, et AMBROSIIUS L. 2. de poenit. c. 4., aiuntque fortasse nonnullos ex Judæis hisce, quos Christus reprehendebat, Christi et Apostolorum prædicatione conversos ad poenitentiam, et salutem consecutos fuisse. Igitur secundum horum doctorum expositionem, peccatum in Spiritum sanctum non remitti dicitur, quia ordinarie et ut plurimum est incurabile,

idque primo ex parte subjecti, nam talis peccator directe resistit et repudiat gratiam Dei: quemadmodum morbus illius dicitur incurabilis, qui medicamentum unicum, quo curari posset, respueret. Deinde ex parte actus, cum peccatum tale non ex ignorantia aut infirmitate, sed ex mera malitia commissum excusari nequaquam possit, nec misericordiam mereri. Peccato tali plures hæretici laborant, qui veritatem ex Scriptura et Patribus sibi perspectam de industria oppugnant, odio, invidia, aut commodis privatis inducti.

Aliam etiam ob causam S. JOAN. CHRYSOSTOMUS blasphemiam in Spiritum sanctum ait esse peccatum irremissibile tam in hoc, quam in altero seculo: Deus enim quædam peccata dissimulat in hac vita, ut in altera plectat; quædam in hac vita punit, ne puniat in altera: peccatum vero in Spiritum sanctum in hoc et in futuro seculo punit. Sicut Judæis accidit, quos in hac vita Hierosolymorum excidio, atque innumeris aliis malis afflixit, et postea damnatione æterna.

Inst. 1. S. Joannes epistola 1. c. 5. v. 16. scribit: *Est peccatum ad mortem: non pro illo dico ut roget quis.* Peccatum autem, pro quo remittendo non licet rogare, non est objectum pœnitentiæ; ergo aliquod peccatum non pertinet ad pœnitentiam.

R. N. *Supp.* Quod pro peccato illo non liceat rogare. Hic iterum dubitationi geminæ est occurrendum.

I. Quale hoc sit peccatum ad mortem? Crimen autem tale non est omne peccatum mortale, ut auctor libri de vera et falsa pœnitentia, c. 4. putavit. Nam peccatum quod ibidem dicitur, *non ad mortem*, etiam vita privare dicitur: *Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, et dabitur ei vita peccanti non ad mortem.* Repugnat etiam huic expositioni consuetudo Ecclesiæ, quæ pro peccatoribus frequenter preces fundit. Neque etiam peccatum ad mortem est eorum, qui in peccatis suis usque ad mortem perseverarunt, ut SS. AUGUSTINO de corrept. et gratia, c. 12. n. 35., et GREGORIO L. 6. Moral. c. 31. videbatur; ante enim dixerat Apostolus: *Qui scit, fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, etc.*; ergo potest tale peccatum sciri, et discerni ab altero, adhuc vivente fratre: finalis autem impœnitentia, nisi post mortem, cognosci nequit. Hinc non dixit: *Si quis scit fratrem suum peccasse.* Peccatum ergo ad mortem est, quod ob sui enormitatem est quasi immedicabile, saltem per ordinariam Dei gratiam, quæ dari solet. Uti etiam morbi et plagæ lethales dicuntur, quæ ægrotanti mortem corporalem via ordinaria inferunt, et quorum desperata est curatio. Tale peccatum esse quod in Spiritum sanctum committitur, docet Augustinus L. 1. de serm. Dom. in monte c. 43. (al. 22. n. 73.) Et Christus ipse Pharisæis in malitia obstinatis prædicat Joan. 8. v. 24. *Morimini in peccato vestro.*

II. Ut dubitationi alteri satisfiat, advertendum est, S. Joannem non prohibere absolute orare pro hujusmodi peccatore, sed per quamdam exaggerationem ad declarandum periculum talis peccatoris dixisse, *non dico, ut pro illo oret quis.* Ita S. Thomas in 2. d. 43. in fin. et q. 28. de Veritate a. 11. ad 8. et q. 3. de malo a. 5. ad 3. post S. Ambrosium L. de Pœnit. cap. 8. et 9. (al. 9. et 10.) qui addit, non quemlibet de populo, at virum apprimè sanctum esse aptum ad orandum pro hujusmodi peccatore. Quod Heli 1. Reg. 2. v.

23. innuit, his verbis: *Si peccaverit vir in virum, placari ei potest Deus; si autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo?* Non inquit: *Nullus orabit pro eo*, sed quærendus est insignis Dei amicus, qui oret, qualis fuit Moyses, qui pro populo idololatra oravit, et exauditus est, Exod. 31. v. 11. Probat hoc inductione Ps. 14. *Domine quis habitabit in tabernaculo tuo?* et ait: *Non enim nullus, sed probatus habitabit, etc.*

Exemplo autem B. Stephani doctrina ista magis illustratur: nam hic pro persecutoribus suis oravit, Act. 7. v. ult. quos sciebat, blasphemia in Spiritum sanctum teneri: cum enim viderent tot prodigia et signa magna, quæ fecerat ipse in populo, nec possent resistere sapientiæ et Spiritui, qui loquebatur; nihilominus dura cervice, et incircumcisis cordibus et auribus semper Spiritui sancto resistebant. Atqui non Saulum modo, sed alios etiam Stephani lapidatores hac ipsius precatone veniam, gratiam et salutem adeptos fuisse, Oecumenius ex Patribus aliis testatur. De eorum ergo salute S. Martyr non desperavit: ne imprudenter pro eorumdem salute videatur orasse, ut ex S. Augustino supra laudato intelligimus.

Igitur sensus citati testimonii is est, quem S. Hieronymus L. 2. in Jovinianum (opp. t. 2. p. 372. B.) nobis aperit, precatones pro peccato ad mortem perquam difficulter a Deo exaudiri: ac viros etiam sanctissimos pro peccatoribus hisce interdum frustra rogare, ut Deus Jeremiæ dixit: *Noli orare pro populo hoc: quia non exaudiam te.* c. 7. v. 16.

Inst. 2. Proverb. 1. v. 28. ait Deus: *Invocabunt me, et non exaudiam: mane consurgent, et non invenient me.* Et Ps. 17. v. 42. *Clamaverunt, nec erat qui salvos faceret; ad Dominum: nec exaudivit eos.* Jerem. 14. v. 12. *Cum jejunaverint, non exaudiam preces eorum, etc.* Ergo peccata quædam non possunt pœnitentia expiari.

R. N. *Cons.* Loquitur Deus 1º. de pœnitentia quam post hanc vitam in die judicii et in inferno acturi sunt impii, qui Dei adhortationes in hac vita spreverunt: nam in eodem capite Proverbiorum præmittitur v. 24. *Quia vocavi et renuistis... Ego quoque in interitu vestro ridebo... Quando venerit super vos tribulatio et angustia. Tunc invocabunt me, etc.* Et Sap. 5. v. 3. *Dicentes intra se, pœnitentiam agentes: Hi sunt, quos habuimus aliquando in derisum, etc.* Et Matth. 25. fatuæ virgines sero venientes et admitti ad nuptias postulantes, rejicientur. Et clarius Luc. 13. v. 25. *Cum intraverit paterfamilias, et cluserit ostium, incipietis foris stare, et pulsare ostium, dicentes: Domine aperi nobis. Et respondens dicit vobis: Nescio vos... discedite a me omnes operarii iniquitatis, etc.* 2º. Quæ ex Davide, Jeremia et prophetis aliis adducuntur, videntur accipienda de invocatione Dei ad arcendas pœnas, non vero de seria pœnitentia, quæ culpas detestatur. Qualis etiam erat pœnitentia Antiochi regis 2. Machab. 9., et Esavi, de qua Heb. 12. v. 17., qui jacturam tantum juris primogenituræ lugebat: nam statim ita proposuit: *Venient dies luctus patris mei, et occidam Jacob fratrem meum.* Gen. 27. v. 41.

Inst. 3. S. Paulus Heb. 6. v. 4. scribit, esse impossibile, eos, qui semel sunt illuminati, et prolapsi sunt, rursus renovari ad pœnitentiam. Illuminatio autem ista est baptismi sacramentum. Ergo peccata post baptismum commissa non sunt objectum pœnitentiæ.

R. 1º. cum S. Hieronymo L. 2. adversus Jovinianum (opp. t. 2. p. 345. B.)

lapsos post baptismum in peccata enormia rursus renovari est impossibile, seu valde difficile *C.* est impossibile in absoluto rigore *N.* Impossibile interdum in *SS.* Scripturis idem est ac perquam difficile. Matth. 19. v. 24. ait Servator : *Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum cœlorum* : qui tamen modo ante dixerat : *Dives difficile intrabit in regnum cœlorum* : et mox discipulis mirantibus, *apud homines, inquit, hoc impossibile est; apud Deum autem omnia possible sunt.* Et licet Jerem. 13. v. 23., sicut æthiops colorem cutis suæ mutare nequit, ita Judæos non posse mores suos malos mutare, eo quod malefactis assueverint; tamen toto illo libro eos ad pœnitentiam hortatur, et veniam eis pollicetur. Alii aliter textum illum interpretantur, sed non ad mentem Apostoli. Igitur

R. 2º. cum *SS.* Chrysostomo, Thoma, et aliis in hunc locum, item Ambrosio L. 2. de pœnit. c. 2., Augustino, aut si quis auctor est, L. de vera et falsa pœnit. c. 3., Athanasio orat. de blasphem. in Spir. S. (al. ep. 4. ad Serapionem opp. t. 1. parte 2. n. 13.) non longe a principio : Impossibile est, lapsos post baptismum renovari iterato baptismo, et consequi illam liberalem remissionem culpæ et pœnæ, eo modo, quo in baptismo conceditur *C.* Impossibile est, eos per virtutem et sacramentum pœnitentiæ veniam peccatorum et salutem obtinere *N.* Sensum istum ipsa Pauli verba nobis aperiunt : *Qui semel sunt illuminati, i. e. baptizati* : illuminari enim veteribus, baptizari est. *Rursus renovari* : renovamur enim per baptismum. *Rursum crucifigentes* : nam baptismum esse symbolum mortis Domini, ait Apostolus Rom. 6. v. 3. Quod idem Heb. 10. v. 26. indicans : *voluntarie peccantibus nobis post acceptam notitiã veritatis, jam non relinquitur pro peccatis hostia, i. e. non alia mors Christi, quæ iterato baptismo representetur.* Hinc S. ATHANASIUS (loc. cit.) advertit, non dici a Paulo, impossibile esse pœnitentiam, sed esse *impossibile per causam pœnitentiæ quempiam renovari iterato baptismo.* Et S. JUSTINUS, si tamen harum quæstionum auctor est, quæst. 97. ad Orthodoxos, ait, licet in lege Evangelica unicum sit lavacrum, relinqui tamen relapsis spem salutis, si pœnitentiæ remedio uti velint. Vide S. Thomam q. 84. a. 10.

Inst. 4. Sicut baptismus habet efficaciam suam ex passione Christi, ita et pœnitentia; ergo si baptismus non iteratur propter unitatem passionis ac mortis Christi, nec iterabitur pœnitentia.

Ad hanc objectionem, qua et sacramentum pœnitentiæ et virtus æqualiter impugnantur,

R. S. Thomas q. 84. a. 10. ad 3. et 5. negat conseq., aitque, baptismum habere virtutem ex passione Christi, sicut spiritualis generatio quædam cum spirituali morte præcedentis vitæ : statutum autem esse homini semel mori et semel nasci; ideoque baptismum semel tantum conferri, pœnitentiam autem posse iterari, quia virtutem suam ex passione Christi habet tanquam medicina. Et Christus Matth. 9. v. 12. se comparat medico, cujus est sæpius recidivos sanare.

Sed potissimam rationem idem S. Doctor in argumento et conclusione hujus articuli, et a. 1. q. 86. reddit, benignam scilicet Dei voluntatem ex sacris litteris nobis manifestam : nam cum homo dum hanc vitam vivit,

semper sit in via, et peccatis obnoxius, ad divinam providentiam pertinebat, ei de medio consulere, quo peccatorum veniam consequi posset.

18. *Obj. II.* *SS.* Patres tradunt, pœnitentiam tantum semel esse concedendam : ut Ambrosius L. 2. de Pœnit. c. 10. (opp. p. 436. C.), Augustinus epist. 53. et 54. (al. 152. et 153.), Clemens Alex. L. 2. Stromatum, Chrysostomus hom. 1. in epist. ad Ephes. (opp. t. 11. p. 6. F.). Item Tertullianus L. de Pœnit. c. 7., Origenes hom. 15. in Levit. (opp. t. 2. p. 262. C. edit. Ruæi.). Ergo peccata hanc pœnitentiam consequentia non pertinent ad objectum pœnitentiæ.

R. D. A. Patres semel tantum pœnitentiam publicam et solemnem concedunt *C.* concedunt tantum semel pœnitentiam privatam virtutem vel sacramentum *N.* Ritus pœnitentiæ publicæ olim ab Ecclesia injungebatur peccatoribus gravioribus ac notoriis ad publicam satisfactionem et ædificationem, idque semel tantum ad majorem terrorem, tum ne iterata sperneretur, tum etiam ne scandalo cæteris esset, qui sæpius pœnitentiam egisse notaretur. Certo autem constat, præsertim e SYRICO PAPÆ decretali 1. c. 5. (al. epist. ad Himerium Labb. t. 2. p. 1019. A. B.) relapsos post publicam pœnitentiam privatim posse pœnitere, eisque absolutionis sacramentum debere impertiri.

19. *Obj. III.* Si Deus Petro revelaret decretum, nullum ei peccatum remittendi, et hic culpabiliter nollet credere hanc esse revelationem factam : tale peccatum, cum Dei locutionem essentialiter veram et nullo modo fallibilem supponat, foret intrinsece irremissibile; ergo.

R. N. *Supp.* quod Deus possit ejusmodi nugatoria decreta, quæ hominem sanum etiam dedecent, condere, ex quibus apertæ contradictiones sequuntur. Nam si Deus diceret : *Nolo remittere Petro peccatum ullum intrinsece remissibile,* et Petrus culpabiliter revelationem hanc credere nollet, committeret peccatum remissibile et irremissibile in hac nugaci hypothese, Est igitur manifesta repugnantia in complexo ex hisce tribus, videlicet ex decreto Dei de non remittendo peccato ullo, ex decreti hujus revelatione, et ex subsequente peccato essentialiter connexo cum tali decreto. Deus enim nihil decernit non facere, nisi possible.